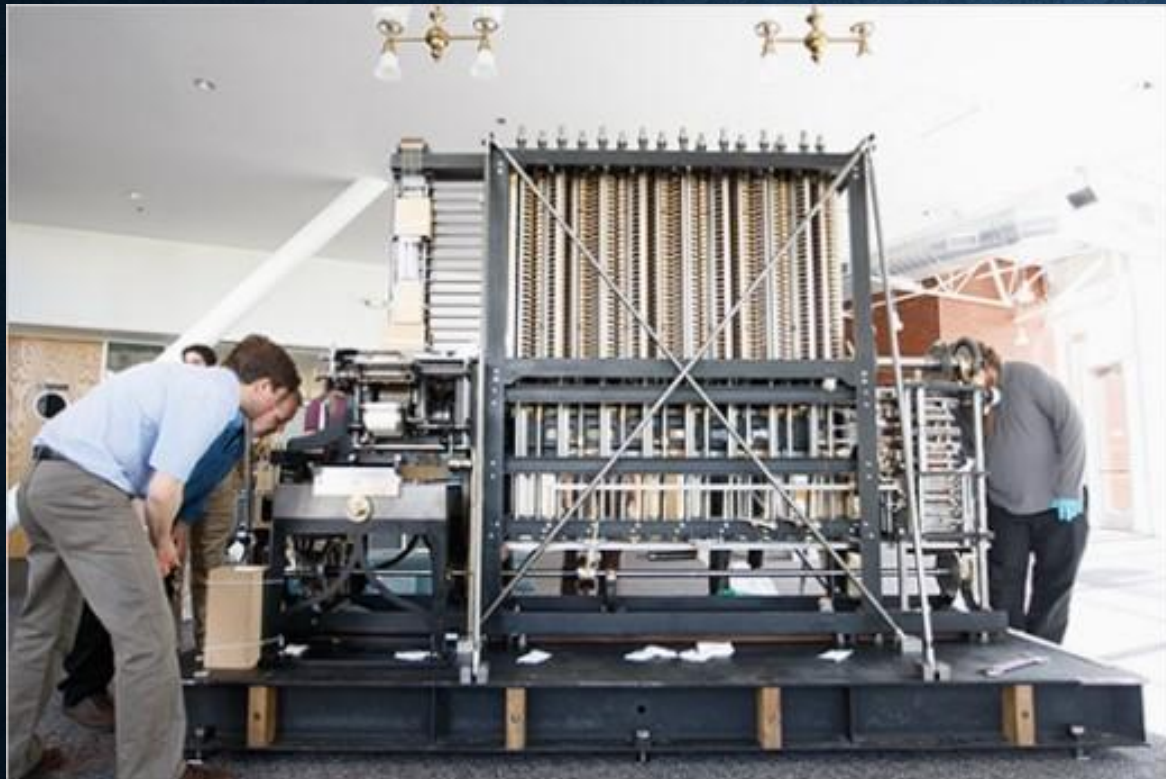

**ОПЕРАЦИЯЛЫҚ ЖҮЙЕЛЕР
ЖӘНЕ ҚОЛДАНБАЛЫ
БАҒДАРЛАМАЛАР ПАКЕТІ**

Механикалық – аналитикалық машина

Apple алғашқы 32 битты компьютері

ОПЕРАЦИЯЛЫҚ ЖҮЙЕ

Операциялық жүйе – компьютер құрылғыларының үздіксіз жұмыс істеуін ұйымдастырушы және түрлі командаларды орындауы арқылы пайдаланышының машина жұмысын басқаруына жеңілдік келтіруші жүйелік программалар. Оның негізгі қызметі – программалардың бір – бірімен және сыртқы құрылғылармен өзара әрекетін ұйымдастыру, оперативті жақты бөлу, компьютердің жұмыс істеу кезінде қате жіберілу сияқты түрлі оқиғаларды анықтау, дискіні жұмыс істеуге дайындау, монитор мен принтердің жұмыс істеу режимдерін орнату, пайдаланушының программасын іске қосып, оны орындау т. б.. Яғни ОЖ – машина жұмысын басқаруға толық жеңілдік беретін жүйе.

ОПЕРАЦИЯЛЫҚ ЖҮЙЕЛЕР

1. MS-DOS операциялық жүйесі
2. Windows операциялық жүйесі
3. Unix/ Linux АЖ

ДАМУ ТАРИХЫ

- ОЖ тарихы жарты ғасырдай уақытты қамтиды. Ол көбінесе есептеуіш аппаратураның және элементтік базасының дамуымен байланысты анықталады. Бірінші сандық есептеуіш машиналар 40ж. басында пайда болып, операциялық жүйелерсіз жұмыс істеді, ұйымдардың есептеу процессіндегі барлық есептері бағдарламалаушымен басқару пультінен қолмен істелінді. 50ж. ортасынан мониторлық жүйелер пайда болды, олар тапсырмалар пакетін орындауда операторлар жұмысын автоматтандырды. 1965-1975ж. интегральным микросхемаларға өту компьютерлердің келесі ұрпағына жол ашты, олардың өкілі IBM/360. Осы кезеңде қазіргі ОЖ – лерге қатысты барлық коцепциялар: мультипрограммалау, мультипроцесстеу, көптерминалды іс-тәртіп, виртуальды жад, файлдық жүйелер, қол жетуді шектеу және желілік жұмыстар жасалды. 60-ж. аяғында [ARPANET](#) ОЖ тарихы жарты ғасырдай уақытты қамтиды. Ол көбінесе есептеуіш аппаратураның және элементтік базасының дамуымен байланысты анықталады. Бірінші сандық есептеуіш машиналар 40ж. басында пайда болып, операциялық жүйелерсіз жұмыс істеді, ұйымдардың есептеу процессіндегі барлық есептері бағдарламалаушымен басқару пультінен қолмен істелінді. 50ж. ортасынан мониторлық жүйелер пайда болды, олар тапсырмалар пакетін орындауда операторлар жұмысын автоматтандырды. 1965-1975ж. интегральным микросхемаларға өту компьютерлердің келесі ұрпағына жол ашты, олардың өкілі IBM/360. Осы кезеңде қазіргі ОЖ – лерге қатысты барлық коцепциялар: мультипрограммалау, мультипроцесстеу, көптерминалды іс-тәртіп, виртуальды жад, файлдық жүйелер, қол жетуді шектеу және желілік жұмыстар жасалды. 60-ж. аяғында ARPANET глобалды желісін жасау жұмыстары басталды, ол Интернет желісінің аттану нүктесі болды. 70-ж. ортасына қарай мини-компьютерлер кең тарала басталды. Мини-компьютерлердің архитектурасы мейнфреймдармен салыстырғанда қарапайым болды, бұл олардың Операциялық жүйелерінде де кескінделді. 70-ж. ортасынан бастап UNIX ОЖ-ні

ОПЕРАЦИЯЛЫҚ ЖҮЙЕСІ ДАМУЫ

Windows 1.0 — 20 қараша, 1985 жыл

```
C:\>command

Microsoft(R) MS-DOS(R) Version 4.01
(C)Copyright Microsoft Corp 1981-1988

C:\>ver

MS-DOS Version 4.01

C:\>dir command.com

Volume in drive C is DOS
Volume Serial Number is 2432-07DC
Directory of C:\

COMMAND  COM      37557 12-19-88  12:00a
        1 File(s) 495624192 bytes free

C:\>_
```

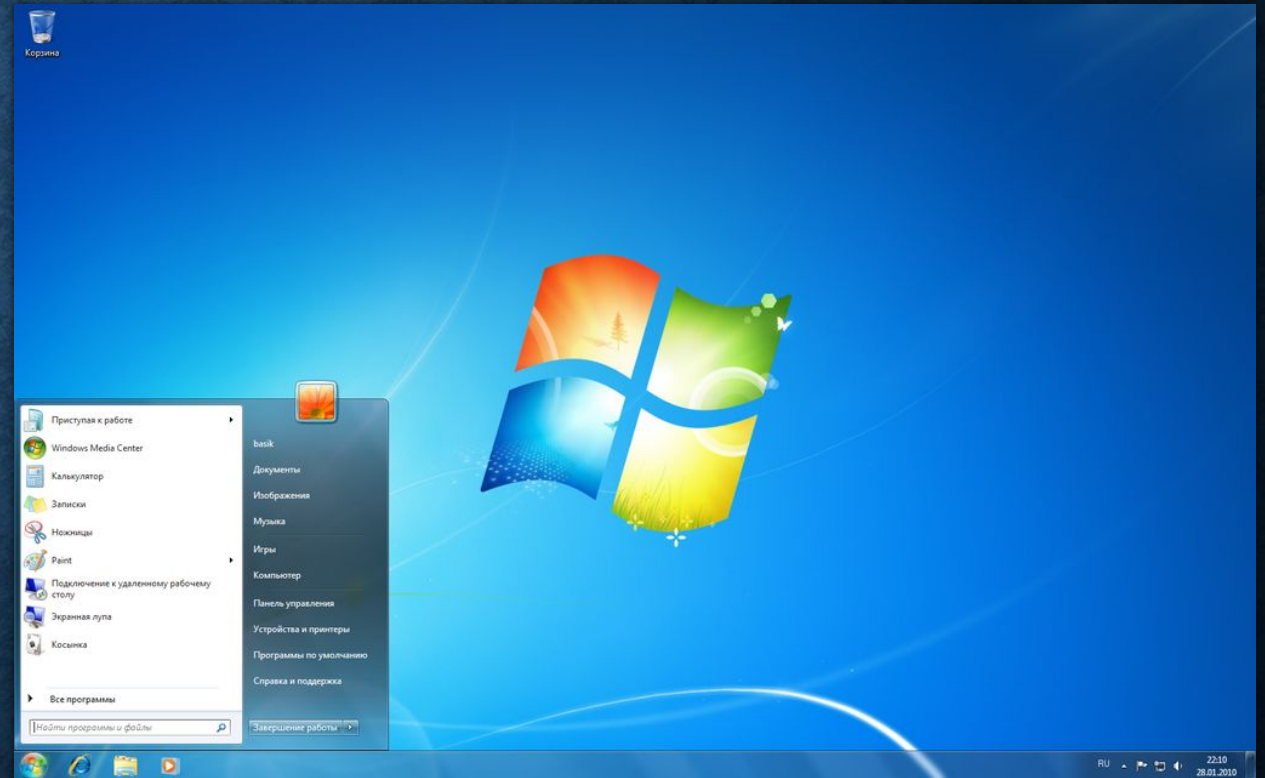
1980 жылдың басында тек бір ғана компьютер болды. Apple компаниясының Lisa компьютерлері. Сәтсіз жоба болғанымен, Mac компьютерлері мен графикалық интерфейстің құрылуына себеп болды.

Windows 3.0-тен бастап жүйенің табысы басталды. Пайдаланушы интерфейсі 16-түстік болып жасалып, жадымен жұмыс жасау жақсарды. 1990 жылдың қыркүйек айынан бастап құрамына Word, Excel және Powerpoint бағдарламаларын қосатын кеңселік қосымша - Microsoft Office-ті шығара бастады. Бастапқы екі жылда 10 миллионнан астам көшірмесі сатылды.

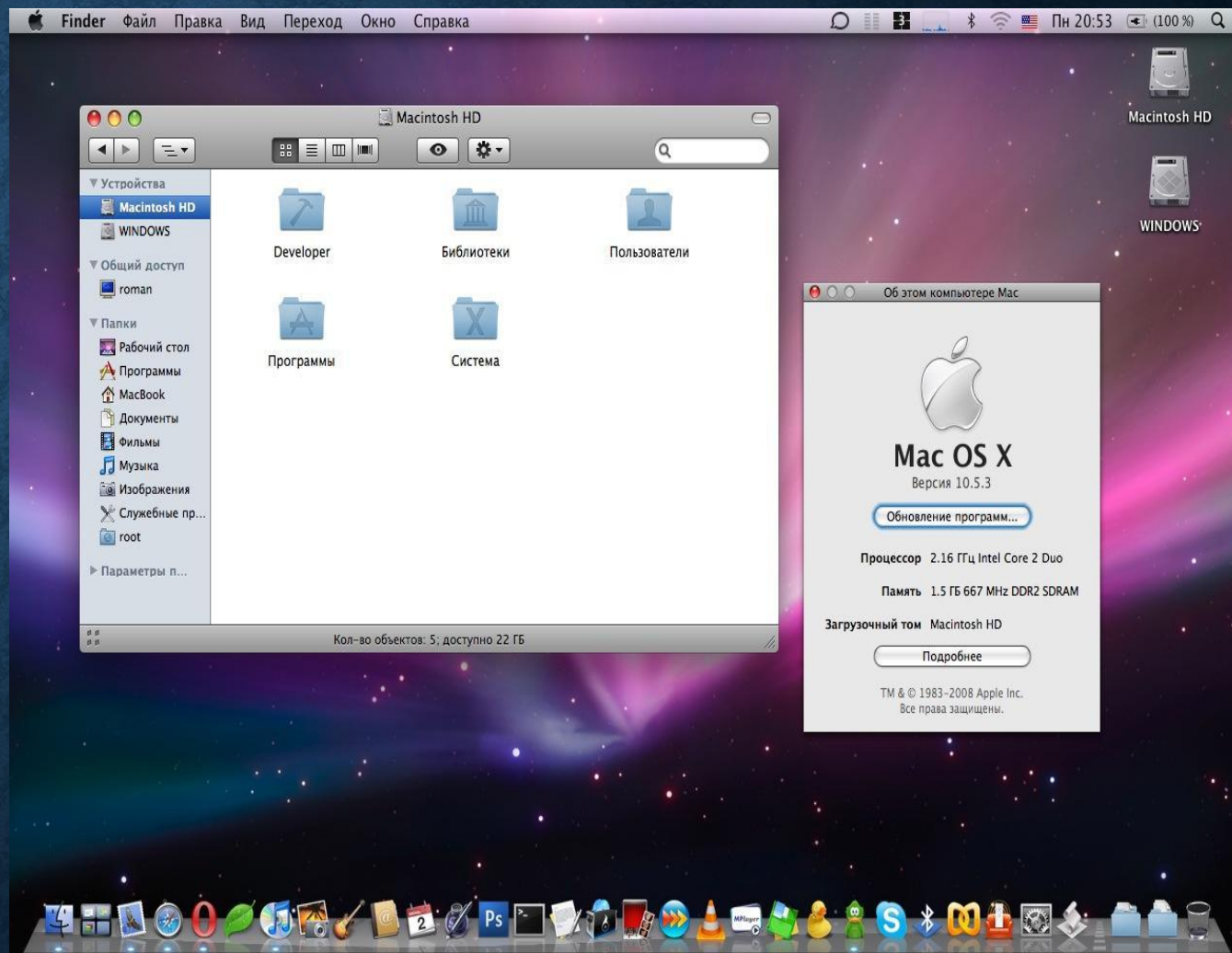
WINDOWS

Windows жүйесіндегі жұмыс істеу негіздерінің басталу уақыты 1981 жылы MS(PC)-DOS операциялық жүйесі IBM дербес компьютерлермен бір мезгілде пайда болып, әрбір компьютерге орналастырылған болатын. MS-DOS операциялық жүйесі тек бір адамның жұмыс істеуіне арналған болатын және бір мезетте тек бір мақсатты ғана шешетін, оның үстіне MS-DOS операциялық жүйесі компьютердің тек 640 кб жедел жадын ғана (RAM) пайдалана алатын еді. Адам мен компьютер арасындағы байланысты ұйымдастырушы қызметін, яғни пайдаланатын негізгі интерфейс ролін MS-DOS жүйесінде командалық жол атқарды.

MACINTOSH

Macintosh (Мак) - АҚШ-тағы Apple фирмасының дербес компьютерлері тобы. Бұл топқа Power Macintosh, Macintosh AV, Quadra, LC және т.б. компьютерлер жатады. Ең алғашқы Mac 1984 жылы 24 қаңтарда шығарылды. Қазіргі кезде Macintosh компьютерлері келесі өнімдерді ұсынады: бастапқы деңгейдегі MacBook ноутбуктерін, жоғарғы деңгейлі MacBook Pro ноутбуктарын, iMac интегралданған дисплеймен моноблукты үстел компьютерлері, жоғарғы деңгейдегі Mac Pro жұмыс станциясы. Әрбір компьютер ішінде әртүрлі конфигурациялар болады. Macintosh бірінші компьютерлері Motorola (68000, 68020) процессорлармен базасын қолданып, одан кейін әлдеқайда күшті IBM PowerPC процессорларын (PowerMac моделді компьютерлерде қолданылды), соңында Intel процессорларымен жабдықталды.

LINUX

Windows амалдық жүйесі және SCO Unix, Solaris немесе DOS сияқты коммерциялық АЖ басқа, Linux (Линукс) амалдық жүйесі де бар. Linux АЖ ашық жүйелер стандарттарын қолдайды және Unix, DOS, MS Windows жүйелерлер мен бірге қолданыла алады. Бастапқы мәтіндермен қоса, жүйенің барлық құрамдас бөліктері еркін көшіруге және саны шектеусіз пайдаланушылар үшін орнатып пайдалануға берілетін рұқсатпен бірге таратылады. Linux басқаруымен сан алуан, кәдімгі дербес компьютерле мен ноутбуктардан бастап, көп процессорлы өнеркәсіп серверлері, кластерлік есептеуіш кешендер, PDA және IBM компаниясы шығаратын қол сағаттарына дейінгі электронды жүйелер жұмыс істейді. Linux – қауіпсіз жүйе.

ҚАЗІРГІ ОПЕРАЦИЯЛЫҚ ЖҮЙЕЛЕРДІҢ КӨПТҮРЛІЛІГІ

ТЕСТ СҰРАҚТАРЫ

1. Машина жұмысын басқаруға толық жеңілдік беретін жүйе қалай аталады?

- A) Windows жүйесі C) Операциялық жүйе E) Платформа
B) Сигналдар D) Шина

2. Интегральді микросхемаларға өту қай жалдарды қамтиды?

- A) 1965-1975жж. C) 1970-1980жж. E) 1970-1975жж.
B) 1985-1988жж. D) 1988-1991жж.

3. 1981 жылы пайда болған операциялық жүйе....

- A) Macintosh C) Unix E) Windows
B) Linux D) 2 Warp

4. Алғашында Windows-та интерфейс рөлін не атқарды?

- A) ARPANET C) ETHERNET E) MS OFFICE
B) MS-DOS D) FDDI

5. Ең алғашқы Mac қай жылы шығарылды?

- A) 1981ж 24 қаңтар C) 1984ж 19 қаңтар E) 2000ж 24 қаңтар
B) 1985ж 24 ақпан D) 1981ж 24 қаңтар

6. Macintosh бірінші компьютерлері қандай процессорлармен жұмыс жасады?

- A) Motorola C) Intel E) Lisa
B) IBM PowerPC D) PowerMac

7. 16-түстік интерфейс Windows-тың қай кезеңінде пайда болды?

- A) Windows 1.0 C) Windows 3.0 E) Windows 2000
B) Windows 2.0 D) Windows XP

8. Қай жылы Windows операциялық жүйесіне Microsoft Office енгізілді?

- A) 1984ж C) 2000ж E) 1981ж
B) 1998ж D) 1990ж

9. 1980 жылы пайда болған локальді желінің стандарты қалай аталды?

- A) Token Ring C) Frame Relay E) Ethernet
B) FDDI B) ATM

10. Ең қауіпсіз операциялық жүйе қалай аталады?

- A) Windows C) 2 Warp E) Linux
B) Macintosh D) Vista

СОҢЫ